

Список літератури:

1. Гордієнко В.П., Малієнко А.М., Грабак Н.Х. Прогресивні системи обробітку ґрунту. Сімферополь, 1998. 279 с.
2. Танчик С.П., Цюк О.А., Центило Л.В. Наукові основи систем землеробства: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 314 с.
3. Шувар І.А., Гудзь В.П., Печенюк В.І. Обробіток ґрунту в адаптивно-ландшафтних системах землеробства. Львів: НВФ "Українські технології", 2011. 384 с.
4. Лапа В.В. Рекомендации по применению органических удобрений, получаемых на выходе действующих биогазовых установок. Минск: Ин-т почвоведения и агрохимии, 2014. 28 с.
5. Шувар І.А., Бунчак О.М., Сендецький В.М., Тимофійчук О.Б., Бахмат О.М., Колісник Н.М. Виробництво та використання органічних добрив: монографія. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2015. 596 с.

**УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ
НА КАФЕДРІ АНАЛІТИЧНОЇ ХІМІЇ НФАУ****Гриценко І.С.****Жукова Т.В.****Колісник С.В.****Мороз В.П.****Костіна Т.А.**

Кафедра аналітичної хімії

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

s_kolesnik@nuph.edu.ua

Нормативні дисципліни циклу природничо-наукової підготовки «Аналітична хімія» та «Аналітична хімія та інструментальні методи аналізу» є

базовими хімічними дисциплінами. Вони викладаються у відповідності до Стандарту вищої освіти для магістерського рівня, освітньої програми з фармації, спеціальності фармація, промислова фармація та типової програми.

Сучасні вимоги суспільства до підготовки професійно-компетентних фахівців враховують нові тенденції освіти та пов'язані із вдосконаленням вмісту дисципліни і впровадженням новітніх технологій навчання. У разі щорічних незначних змін у співвідношенні контактні / позааудиторні години зазначених навчальних дисциплін виникає питання найбільш раціонального їх використання. Цей процес реалізується з одного боку за рахунок впровадження як класичних, так і новітніх технологій навчання, а з іншого – можливістю корегування навчального процесу на різних етапах його проходження з урахуванням персональних особливостей здобувачів вищої освіти. Це стає можливим після налагодження зворотного зв'язку між викладачем та здобувачем за рахунок постійного моніторингу якості знань.

Контроль якості навчання по кафедрі аналітичної хімії є складовою частиною моніторингу якості знань здобувачів вищої освіти у Національному фармацевтичному університеті.

Порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Національному фармацевтичному університеті», яке розроблено на основі Закону України «Про вищу освіту» №1556-VII від 01.07.2014р. та Закону України «Про освіту» №2145-VIII від 05.09.2017р. Положення унормовує організацію поточного та семестрового контролю процесу засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу.

Згідно навчальній програмі в результаті вивчення дисципліни здобувач повинен:

- знати певний об'єм теоретичного матеріалу, шляхи та способи його впровадження в практику;

- вміти складати алгоритм проведення різних видів аналізу, практично їх виконувати, здійснювати як початкові, так і підсумкові розрахунки з використанням хімічного метрологічного аналізу;

- володіти технікою виконання основних аналітичних операцій; правилами та прийомами роботи з основними типами приладів, які використовують в аналізі.

Для зазначених нормативних дисциплін навчальним планом передбачений екзамен як заключний етап контролю якості засвоєння дисципліни. Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за кредитною трансферно-накопичувальною системою, адаптованою до вимог системи залікових ECTS-Credits. Удосконалення системи оцінювання сприяє підвищенню мотивації здобувачів вищої освіти до регулярної системної роботи впродовж двох семестрів. Ефективність самостійної аудиторної та позааудиторної навчальної роботи діагностується відповідними контрольними заходами та оцінюванням усіх видів навчальної роботи. Так, зокрема по кафедрі аналітичної хімії оцінюванню підлягають наступні види поточного контролю:

- відповідь на теоретичні питання (написання рівняння реакції із зазначенням аналітичного ефекту, розрахунок кількісного вмісту аналізованої речовини методами кількісного або фізико-хімічного аналізу);

- виконання лабораторної роботи;
- оформлення результатів роботи в лабораторному журналі, відповідні розрахунки;

- позитивна (не менш ніж 70%) відповідь на тести теми.

Регулярний поточний контроль як на кожному лабораторному або семінарському занятті, так і при проходженні здобувачем чотирьох змістових модулів, забезпечує зворотній зв'язок між кафедрою (викладачем, лектором) та здобувачем вищої освіти. Він передбачає можливості:

- для кафедри (викладачів) - корегування в навчальному процесі методів та засобів навчання з метою поглиблення, систематизації та конкретизації знань;
- для здобувача вищої освіти - актуалізацію, планування самостійної роботи, перепланування позааудиторної роботи на контактні години консультацій в режимах «Розгляд типових питань та розрахунків», «Питання - відповідь», таке інше.

З навчального року 2018/2019 став широко запроваджуватись на різних факультетах та курсах факультетський та ректорський контроль, як зовнішній контроль перевірки якості освітнього процесу.

Кафедрою аналітичної хімії створені відповідні пакети білетів для письмового проведення таких рівнів контролю. Зовнішній контроль не впливає на оцінку з дисципліни, але дозволяє як кафедрі, так і здобувачеві об'єктивно оцінити освітній процес та рівень остаточних знань з дисципліни.

Семестровий контроль з дисципліни на кафедрі традиційно проводиться за білетами, обов'язковими компонентами яких є відповідні темам тестові питання з банку «Крок-1», теоретична та практична частини з якісного аналізу катіонів, аніонів; розрахункові задачі з визначення концентрацій титриметричними та фізико-хімічними методами аналізу.

З навчального року 2018/2019 для контролю якості вивчення нормативних дисциплін запроваджений екзамен з дисциплін «Аналітична хімія», «Аналітична хімія та інструментальні методи аналізу». Він проводиться письмово за білетами, які включають питання якісного аналізу, класичного кількісного аналізу та сучасних інструментальних методів аналізу, тобто відтворює основні розділи зазначених дисциплін. Обов'язковими складовими білету є теоретична та практична частини.

Таким чином, актуалізація питань контролю якості знань здобувачів вищої освіти на кожній ділянці вищої освіти сприяє:

- діагностиці професійного рівня та його своєчасній корекції;

- формуванню системних знань, вмінь, практичних навичок та компетентностей, зазначених в навчальній та освітньо-професійній (ОПП) програмах згідно вимог Стандарту освіти;
- укріпленню зворотного зв'язку між суб'єктами освітнього процесу.

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ

Грищенко В.В.

аспірант Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»

Домогосподарство на сучасному етапі розвитку соціально орієнтованої економіки є ваговою частиною національної економічної системи, виробником певних благ, а найголовніше – фінанси населення на сьогодні є перспективним джерелом залучення фінансових ресурсів для розвитку економіки та, зокрема, сектору фінансових послуг, а з точки зору формування доходів – й відтворення людського капіталу. В Україні налічується близько 17,5 млн. домогосподарств, з яких більше 12 млн. проживає у містах, 5,5 млн. - у сільській місцевості. Частка домогосподарств у кінцевому використанні валового внутрішнього продукту становить близько 55 % і тому вони відіграють важливу роль в національній економіці [3].

Етимологічно термін "потенціал" походить від латинського «potentia», що означає "сила", "потужність", "приховані можливості". Відтак, фінансовий потенціал домогосподарства можна трактувати як сукупність фінансових можливостей домашнього господарства, які максимально дохідно можуть бути реалізовані в процесі забезпечення матеріальних та духовних потреб його членів[1, с. 15].